

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
7299-15

meddelad i Stockholm den 29 juni 2016

KLAGANDE

AA

God man: BB

MOTPART

Polismyndigheten
Rättsavdelningen
106 75 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Sundsvalls dom den 19 november 2015 i mål nr 1487-15

SAKEN

Betalningsskyldighet enligt 35 § djurskyddslagen

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att AA helt ska befrias från betalningsansvar för kostnaden för omhändertagande av katterna.

BAKGRUND

Länsstyrelsen beslutade den 4 juni 2013 att med stöd av djurskyddslagen omedelbart omhänderta de 44 katter som fanns i AAs bostad. Grunden för beslutet

Dok.Id 172132

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Mål nr
7299-15

var bl.a. att katterna var utsatta för lidande då de hölls i en oacceptabel miljö och flera visade tecken på ohälsa. Det bedömdes vara oundgängligen nödvändigt från djurskyddssynpunkt att omhänderta dem. Länsstyrelsen beslutade därefter att 42 katter skulle avlivas och två omplaceras. Beslutet verkställdes genom Polismyndighetens försorg.

Polismyndigheten beslutade att AA skulle betala 21 373 kr för veterinär- och transportkostnader som myndigheten haft i samband med omhändertagandet av katterna. Däremot skulle kostnader om 19 000 kr för två katters vistelse på djurpensionat stanna på myndigheten, eftersom AA inte kunnat råda över att det tagit lång tid att omplacera dem.

AA överklagade beslutet genom sin gode man men förvaltningsrätten avslog överklagandet. Domen motiverades med att omständigheter som är att hänföra till den enskilde ägaren eller innehavaren av djuret, såsom dennes betalningsförmåga eller sjukdomstillstånd, inte utgör sådana särskilda skäl som kan motivera ett undantag från betalningsskyldigheten.

AA överklagade vidare till kammarrätten och anförde att hon på grund av demenssjukdom inte förstått att hon var innehavare av 44 katter. Kammarrätten angav att sjukdom i och för sig kan utgöra särskilda skäl för att befria från betalningsansvar men fann vid en samlad bedömning att det saknades särskilda skäl att befria AA från betalningsansvaret och avslog överklagandet.

YRKANDEN M.M.

AA yrkar genom sin gode man att hon ska befrias från betalningsansvaret och anför bl.a. följande. Anledningen till att hon haft så många katter och att dessa behövt omhändertas är hennes demenssjukdom. Hon är gammal och har låg pension.

Polismyndigheten bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Det är inte uteslutet att djurägares sjukdom kan utgöra särskilda skäl för befrielse. I praktiken skulle dock bestämmelsen om djurägares betalningsskyldighet till stor

del förlora sin betydelse om djurägarens sjukdomstillstånd eller bristande betalningsförmåga skulle anses utgöra sådana särskilda skäl som befriar djurägaren från betalningsskyldighet. Omhändertaganden med stöd av djurskyddslagen är ur Polismyndighetens synvinkel nästan undantagslöst motiverade just av djurägarens sjukdom. Det rör sig om t.ex. djurägares svåra akuta eller kroniska psykiska sjukdomar, beroendesjukdomar eller demenssjukdomar. Inte sällan har djurägaren också nedsatt betalningsförmåga. Om sådana sjukdomar skulle befria djurägaren från betalningsansvar torde det inte bli fråga om en undantagsvis tillämpning av bestämmelsen om betalningsbefrielse.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Vad målet gäller

Frågan i målet är om det finns särskilda skäl att befria en djurhållare som lider av demenssjukdom från ansvar för kostnaderna för omhändertagande av ett större antal katter.

Rättslig reglering

Enligt 32 § djurskyddslagen (1988:534) ska länsstyrelsen besluta att ett djur som är utsatt för lidande omedelbart ska omhändertas bl.a. om det bedöms absolut nödvändigt från djurskyddssynpunkt. Omhändertagandet ska ske genom Polismyndighetens försorg. Kostnader som uppkommer på grund av en sådan åtgärd får enligt 35 § förskottas av allmänna medel. Kostnaden ska slutligt betalas av den som åtgärden har riktats mot, om det inte finns särskilda skäl till annat.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Utgångspunkten vid bedömningen av betalningsskyldighet enligt 35 § djurskyddslagen är att djurhållaren är skyldig att betala de kostnader som uppkommit på

grund av omhändertagandet. I undantagsfall kan, om det finns särskilda skäl, befrielse från betalningsskyldigheten medges. Förarbetena till djurskyddslagen ger inte någon ledning för hur kravet på särskilda skäl för undantag från betalningsskyldighet ska tolkas. Mot bakgrund av att det är fråga om kostnader som den enskilde åsamkat det allmänna på grund av bristande djurhållning bör enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening möjligheten till undantag tillämpas restriktivt.

Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2015 s. 393 prövat frågan om särskilda skäl förelegat i ett mål där Polismyndigheten väckt talan i allmän domstol sedan två personer bestritt betalningsskyldighet avseende kostnader för omhändertagande av ett antal hundar. I rättsfallet uttalar Högsta domstolen bl.a. att om det står klart att ingripandet har saknat grund bör djurhållaren befrias från betalningsskyldigheten. Nedsättning bör också i andra fall kunna ske till den del kostnaderna är klart omotiverade eller orimligt höga. Vidare kan det i vissa fall finnas anledning att tillämpa undantaget när den enskilde oförskyllt har hamnat i en situation där ett omhändertagande har blivit nödvändigt. I övrigt får det göras en helhetsbedömning, där en utgångspunkt är att den som tar till sig djur också ansvarar för dem och för de kostnader som uppkommer med anledning av djurhållningen.

I det nu aktuella fallet kan Högsta förvaltningsdomstolen konstatera att omhändertagandet av katterna var befogat och att kostnaderna för omhändertagandet inte i sig kan anses orimliga. AAs ålder och ekonomiska förhållanden saknar betydelse för frågan om särskilda skäl föreligger. I likhet med kammarrätten finner Högsta förvaltningsdomstolen att sjukdom hos djurhållaren under vissa förutsättningar kan utgöra särskilda skäl för befrielse från betalningsskyldighet.

Befrielse bör kunna komma i fråga i fall då djurhållaren på grund av sjukdom kan sägas oförskyllt ha hamnat i en situation som gjort omhändertagandet nödvändigt.

Av utredningen i målet framgår att AA när katterna omhändertogs var förvirrad, att hon inte hade någon uppfattning om det verkliga antalet katter i bostaden och att hon senare samma dag fördes till sjukhus. Av ett läkarintyg daterat den

Mål nr
7299-15

25 november 2015 framgår bl.a. att AA någon gång under juni 2013 blev intagen för vård enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård då hon inte klarade sitt dagliga liv i hemmet, inte hade sjukdomsinsikt och uppgav suicidplaner. Ett demenstest som gjordes den 25 juni 2013, efter nämnda vårdtillfälle, visade att hon led av medelsvår demens. Av övriga handlingar i målet framgår att AA någon gång under andra halvåret 2013 flyttade in på ett demensboende och att det förordnades en god man för henne fr.o.m. den 26 november 2013.

Enligt Högsta förvaltningsdomstolens bedömning får det anses klarlagt att AA vid tidpunkten för omhändertagandet av katterna led av demens och att hon då var så påverkad av sin sjukdom att hon inte längre var kapabel att förstå sin situation och påkalla hjälp för skötsel av djuren. Det föreligger därför särskilda skäl för befrielse från betalningsskyldigheten. Överklagandet ska således bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Karin Almgren, Christer Silfverberg, Inga-Lill Askersjö och Mahmut Baran.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Paul Sjögren.

Förvaltningsrätten i Härnösands dom den 28 oktober 2014 i mål nr 610-14
Polismyndigheten i Västernorrlands läns beslut den 5 februari 2014, dnr
A106.407/2013